

HSN-AU § 13 Justering av vårdavgifter

Ärendenummer: HSN 2024/103

Arbetsutskottets förslag till hälso- och sjukvårdsnämnden

- Ärendet lämnas öppet till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Sammanfattning

Hälso- och sjukvårdsnämnden gav i sitt beslut den 2023-11-27 (HSN § 136) förvaltningen i uppdrag att göra en översyn av vårdavgifter och återkomma med minst två förslag.

Nuvarande vårdavgifter för besök på akutmottagning är 400 kronor. Besök till läkare på specialistmottagning är 300 kronor och annan personal än läkare vid specialistmottagning är 200 kronor. Besök vid vårdcentral kostar 200 kronor och vård av ambulanspersonal 400 kronor. För patienter som är under 18 år eller över 85 år är vården avgiftsfri, liksom för patienter som under den senaste 12 månadsperioden betalat 1 300 kronor i vårdavgifter (högkostnadsskyddet 2023).

Enligt §1 kap 17 Hälso- och sjukvårdslagen (HSL 2017: 30) gäller att ”vårdavgifter och avgifter med anledning av att patienter uteblir från avtalade besök får tas ut enligt grunder som regionen eller kommunen bestämmer”.

Förvaltningen har inför införandet av nya kassarutiner uttryckt ett önskemål om att regionen i största möjliga mån ska tillämpa enhetliga vårdavgifter. Förslag lämnas därför också där avgifterna för merparten av vårdkontakter inom den regionala sjukvården har samma vårdavgift.

Senast regionen fattade beslut om storleken på vårdavgifterna var 2013. Den allmänna prisnivån har sedan dess ökat med cirka 30 procent (uttryckt som förändring av konsumentprisindex, KPI). Förvaltningen lämnar förslag på höjning av den generella avgiftsnivån på 15 procent alternativt på 30 procent.

De fyra alternativ som redovisas bedöms ge förvaltningen en ökad intäkt på 1 805 tkr, alternativt 3 004 tkr, vid alternativet ”förenklade avgifter”. Vid en rak indexuppräknings av avgifterna beräknas intäktsökningarna bli 2 125 tkr alternativt 2 768 tkr. Samtliga 4 alternativa avgiftshöjningar finns redovisade i bilaga 2.

Det av förvaltningen förordade alternativet är det som i bilagan benämns ”Förenklad avgiftsstruktur, alternativ 2”. Förslaget är det som ger den sammantaget högsta intäkten för förvaltningen, samtidigt som möjligheter till effektiviseringar i vårdadministrationen främjas.

Bedömning

Regionens vårdavgifter har inte förändrats sedan 2013, samtidigt som den allmänna prisnivån i samhället har ökat med cirka 30 procent. Det i Hälsö- och sjukvårdslagen fastställda beloppet för högkostnadsskydd beräknas varje år som en andel av det för året gällande prisbasbeloppet. För 2024 innebär detta att beloppet höjs från 1 300 kronor till 1 400 kronor. En rimlig ändring av vårdavgifterna är att även dessa ändras på motsvarande sätt. Eftersom inga ändringar gjorts sedan 2013 torde en höjning av vårdavgifterna med 30 procent bedömas vara rimlig. Konsumentprisindex har under tiden från 2014 till idag ökat med 28,5 procent. Prisbasbeloppet har under samma tidsperiod ökat med 29,1 procent.

Att genom differentierade vårdavgifter styra patienters konsumtion av vård har enligt de flesta genomförda undersökningar, visat sig vara tämligen verkningslöst. Den effekt som har kunnat påvisas är när en vårdkontakt varit avgiftsfri, kontra avgiftsbelagd. Därmed sagt så är förvaltningens bedömning att det fortsatt är rimligt att de verksamheter som är tillgängliga dygnet runt (akutmottagning, ambulans och primärvårdsjour), har en högre vårdavgift.

Mer än hälften (14 av 21) regioner tillämpar en förhöjd avgift för sina akutverksamheter (redovisade i bilaga 3).

Då högkostnadsskyddet inför 2024 höjs med endast 8 procent, kommer inte avgiftshöjningen att resultera i en andelsmässigt lika stor ökning av intäkten. De simuleringar som gjorts på avgifter uttagna under 2022 indikerar att vid 15 procent ökning av det generella avgiftsuttaget kommer cirka 60 procent av den teoretiska intäkten att falla ut som verklig intäkt. Motsvarande siffra vid en 30 procentig ökning av avgifterna är 40 procent av den teoretiskt beräknade intäkten.

Ungefär hälften av regionerna i landet har beslutat om eller väntas besluta om höjningar av sina vårdavgifter inför eller under 2024. Vilka avgifter som troligen kommer att tillämpas i övriga regioner under 2024 redovisas i bilaga 3.

De föreslagna förändringarna i vårdavgifter kan driftsättas i förvaltningens kassasystem utan särskilda systemutvecklingsåtgärder.

Samråd med regionjuristerna har inte bedömts som nödvändigt.

Ärendets behandling under mötet

Mats Englund, controller, närvarar och svarar på frågor.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse hälso- och sjukvårdsförvaltningen daterad 2024-01-14
Vårdavgifter Region Gotland 2024
Alternativa förslag på avgiftshöjningar
Vårdavgifter inom öppenvård i Sverige 2024